

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/214872,Ewa-Wojcicka-Jozefa-Kantor-1896-1990.html>
26.02.2026, 20:20

Ewa Wójcicka: Józefa Kantor (1896-1990)

Józefa Kantor, druhna „Ziuta”, urodziła się 5 marca 1896 roku w Tarnowie. Swoje życie poświęciła harcerstwu oraz pomocy innym.

[Archiwum IPN](#) [Harcerstwo](#) [Niemieckie obozy koncentracyjne](#) [Okupacja niemiecka](#)

05.03

W Tarnowie ukończyła gimnazjum pięcioklasowe żeńskie tzw. wydziałowe oraz Seminarium Nauczycielskie. W 1917 r. zdała egzamin dojrzałości, następnie pracowała jako nauczycielka na Lubelszczyźnie.

Działalność społeczna i konspiracyjna

W 1921 r. otrzymała tzw. patent dla nauczycieli szkół powszechnych, który uprawniał ją do samodzielnego wykonywania tego zawodu. W 1922 r. rozpoczęła pracę w Szkole Miejskiej nr 1 (później Szkoła Podstawowa nr 41) w Roźdzeniu-Szopienicach na Górnym Śląsku.

Oprócz pracy w szkole Józefa Kantor zajmowała się działalnością społeczną, m.in. prowadziła kursy doszkalające dla kobiet i koło młodzieżowe Polskiego Czerwonego Krzyża oraz utworzyła III Żeńską Drużynę Harcerską im. Emilii Plater. W latach 1935-1938 pełniła funkcję hufcowej w Szopienicach. Tuż przed wybuchem wojny w 1939 r. organizowała wiece antyhitlerowskie w Katowicach.

W czasie okupacji była poszukiwana na Śląsku przez Gestapo za swoją propolską postawę. Ostrzeżona przez znajomych o grożącym jej niebezpieczeństwie, zdecydowała się pozostać w Tarnowie. W swoim rodzinnym mieście z pomocą koleżanek i „Caritasu” organizowała pomoc dla wysiedleńców z Pomorza oraz Poznańskiego. Kolportowała także pismo konspiracyjne „Polska żyje!” oraz prowadziła nasłuch radiowy.

Trwaj i pomóż przetrwać innym

9 listopada 1940 r. Józefa Kantor została aresztowana przez Gestapo i osadzona w więzieniu w Tarnowie, gdzie przebywała dziesięć miesięcy. 12 września 1941 roku razem z innymi uwięzionymi została przewieziona do FKL Ravensbrück (*Frauenkonzentrationslager*/obóz koncentracyjny dla kobiet). Otrzymała numer obozowy 7261. Niestety doświadczyła tragicznego losu wielu osadzonych kobiet: została poddana eksperymentom pseudomedycznym.

Mimo ciężkich warunków i ciągłego zagrożenia życia Józefa Kantor nie załamała się. Razem z innymi uwięzionymi w obozie harcerkami założyła w 1941 r. Tajną Drużynę Harcererek Starszych „Mury”, w ramach której organizowano pomoc dla osadzonych (zdobywanie żywności czy leków), przemycano grypsy, prowadzono tajne nauczanie. Starano się także kultywować rocznice narodowe.

Nie bez znaczenia była głęboka wewnętrzna siła Józefy Kantor, która podtrzymywała inne więźniarki na duchu i, zgodnie z hasłem drużyny „Mury”:

„Trwaj i pomóż przetrwać innym”,

udzielała im wszelkiej pomocy. W warunkach obozowych działania te miały niezwykle istotne dla przeżycia znaczenie. Podobnie jak wiara, będąca dla niej źródłem nadziei i siły. Józefa Kantor, nie bacząc na niebezpieczeństwo, organizowała potajemne nabożeństwa. W 1941 roku jedna z blokowych przyłapała „Ziutę” na modlitwie. Została wówczas pobita i skierowana do czyszczenia latryn.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Archiwum IPN, Harcerze, obozy koncentracyjne, Okupacja niemiecka

Artykuł

JÓZEFA KANTOR

Ewelina Małachowska

**BOHATEROWIE
NIEPODLEGŁEJ**

Ewelina Małachowska, „Józefa Kantor”, Warszawa 2021. Okładka publikacji wydanej w ramach serii wydawniczej IPN „Bohaterowie Niepodległej”